

Nr 85.

Af herr **Olausson**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående anordnande af en för fiskare afsedd försäkring mot dödsfall af annan orsak än olycksfall.*

Enligt kungl. kungörelsen den 2 oktober 1908 angående en särskild för fiskare afsedd försäkring mot skada till följd af olycksfall med däri genom kungörelsen den 15 september 1911 vidtagen ändring har fiskarbefolkningen beredts tillfälle att försäkra sig mot skada till följd af olycksfall. Staten betalar de med försäkringen förenade förvaltningskostnaderna samt har dessutom utfäst sig att ansvara för ersättnings behöriga utgående, därest de fastställda premier, som de försäkrade hafva att erlagga, skulle visa sig otillräckliga.

Ersättningen utgår i hufvudsak i enlighet med grunderna i lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete. Vid dödsfall utgår sålunda i begrafningshjälp 60 kronor samt lifränta: till änka med 120 kronor samt till hvarje minderårigt barn 60 kronor, tills det fyllt 15 år. Sammanlagda beloppet af dessa lifräntor får dock ej öfverstiga 300 kronor för år. Utöfver hvad enligt 1901 års lag tillkommer efterlevande efter skadad arbetare berättigar fiskarförsäkringen jämväl andra efterlevande än änka och barn till ersättning. Efterlämnar den afiidne icke änka eller minderårigt barn, utgår nämligen ersättning till den afiidnes föräldrar och syskon under 15 år, såvidt den afiidne under lifstiden försörjt dessa eller bidragit till deras försörjning. Ersättningen utgår i sådant fall i form af kapitalutbetalning med 400 kronor till fader eller moder eller, om bägge lefva, till dem gemensamt samt med 200 kronor till minderårigt syskon eller, om de äro flera, till dem gemensamt; dock att, om den försäkrades båda föräldrar före honom afidit, ersättningen utgår till syskon med 400 kronor.

Enligt det statsrådsprotokoll, som bilades Kungl. Maj:ts proposition till 1908 års Riksdag angående fiskarförsäkringen, anförde föredragande departementschefen till motiveringen af förslaget bl. a. följande:

»Det låter sig ju icke förnekas, att det kan synas betänkligt att, —

— — — bereda en sorts undantagsställning för utöfvarna af fiskeriyrket, liksom man med skäl kan ifrågasätta lämpligheten däraf, att, medan frågan om allmän invaliditetsförsäkring är beroende på pröfning, fastslå principen om statsbidrag till pensionering i ett särskildt fall.

Men å andra sidan är tydligt, att undantagsförhållanden kräfva undantagsbestämmelser, och det torde icke vara oberättigadt att påstå, att fiskarna i förhållande till andra näringsidkare intaga en särställning. Deras arbete är i allmänhet synnerligen hårdt och afkastningen däraf skäligen oviss, hvarjämte risken för olycksfall särskildt med dödlig utgång är större än i de flesta andra yrken. I det stora flertalet farliga yrken är dock arbetaren i viss mån säkerställd mot följderna af olycksfall under arbetet genom arbetsgifvarens ersättningsplikt, under det fiskarna icke äga motsvarande garantier. Den ojämn arbetsförtjänsten gör också, att de kanske mindre än arbetare i andra yrken blifva i tillfälle att genom besparingar skydda sig mot de ekonomiska följderna af ett olycksfall.»

Obestriddigen är ifrågavarande af staten för fiskarne inrättade försäkring mot olycksfall af största gagn för fiskarbefolkningen, som ock är belåten med sättet för dess anordnande och dess skötsel. Tillslutningen till densamma kommer ock säkerligen att ökas år för år i samma mån som den personliga erfarenheten af dess ekonomiska fördelar blir spridd bland fiskarne.

Emellertid måste det sägas, att denna försäkring endast delvis hjälper fiskaren i det bekymmer, som hårdast trycker honom vid hans vågsamma och kräfvande arbete. Den bereder hans efterlevande ett stöd, då hans död vållats genom olycksfall, men lämnar dem intet, då döden följt af sjukdom, som ej haft sin orsak i våldsam händelse.

Fiskarens yrke är sådant, att han icke får väja för hårdt och växlande väder; och han får ej sällan bevittna, huru den ene deltagaren i fiskefärderna efter den andre gripes af sjukdom, som hastigt nedbryter och lämnar de efterlevande utblottade, hänvisade i bästa fall till medlidsamma människors bistånd eller till fattigvårdens mera hårda hjälp.

Hans bekymmer skulle dock lättas och hans arbetslust stärkas, om han hade möjlighet att på skäligena villkor tillförsäkra sin familj ett årligt belopp, som, om ej stort, dock vore tillräckligt att hålla nöden borta.

Enklarest skulle denna angelägenhet kunna ordnas så, att fiskarne jämte försäkring mot olycksfall finge i riksförsäkringsanstalten teckna försäkring, som i händelse af dödsfall, äfven där detta härrörde från annat än olycksfall, berättigade efterlevande änka och minderåriga barn till lifränta äfvensom eventuellt föräldrar och syskon till ersättning, i enlighet med de grunder som angifvas i § 1 af kungl. kungörelsen angående en särskild för fiskare afsedd försäkring mot skada till följd af olycksfall.

Häri genom skulle ock olycksfallsförsäkringen vinna i tillslutning. Vidare skulle därigenom äfven, åtminstone delvis, ändras ett förhållande, som för fiskaren ofta synes såsom en oegentlighet, nämligen att han icke får ersättning för sjukdom, som orsakats af hans kamp med elementen under utöfvande af fiskeyrket. Om t. ex. af tvenne fiskare å en och samma båt den ene af en våldsam brottsjö slungas öfver bord och drunknar, medan den andre af samma brottsjö blir genomblöt och dör af lunginflammation, får den förstes efterlevande ersättning men icke den senares.

Tydligt kunna samma invändningar, som kunde framställas mot anordnandet af olycksfallsförsäkringen för fiskare, tänkas äfven mot den af mig ifrågasatta utvidgningen af försäkringen. Men de skäl, som anfördes för olycksfallsförsäkringen och som föranledde dess inrättande, tala ock för utvidgningen. Invaliditetsförsäkringen är ännu under utredning, och det lär väl dröja ännu någon tid, innan den blir genomförd. Att i samband med densamma införa änke- och barnpensionering lär väl för öfrigt icke — åtminstone omedelbart — ifrågakomma.

Det skall villigt erkännas, att statsmakterna kraftigt bisprungit fiskerinäringen och vidtagit åtgärder i flera riktningar för att främja densamma. Men alla torde vara ense därom, att det för vårt land är af icke ringa betydelse att kunna bevara en själfständig fiskarbefolkning och att befordra fiskerinäringens kraftiga utveckling.

Hvad den af mig nu ifrågasatta försäkringen beträffar torde den icke komma att tillskynda staten någon kostnad af betydelse. Min mening är nämligen icke, att staten skall lämna direkt bidrag till premierna för försäkringen; endast att staten bidrager med det obetydliga belopp, hvarmed riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader behöfva ökas i anledning af

den utvidgade försäkringsverksamheten. Fiskaren skulle betala själfva nettoförsäkringspremien, men icke behöfva betala något till förvaltningen eller till vinst för försäkringsgifvaren.

Något intrång på den enskilda lif- eller lifränteförsäkringsverksamheten torde den föreslagna anordningen icke komma att göra, åtminssone icke af någon som helst betydelse. För öfrigt bör icke en dylik hänsyn få spela in, om det allmännas intresse påkallar en åtgärd, som kan komma att göra en inskränkning i den enskilda verksamheten.

Det är tydligt att jag icke kan komma med något bestämdt formuleradt förslag. För uppgörande af ett dylikt kräfvdes naturligtvis en utredning af de på frågan inverkan omständigheterna, för hvilken utredning erfordras sakkunskap på försäkringsområdet, särskildt för de blifvande premierna och försäkringens praktiska anordnande. Utredningen behöfver dock ej blifva synnerligen tidsödande eller förorsaka någon större extra kostnad, därest den anförtros åt riks-försäkringsanstalten, som förfogar öfver den erforderliga sakkunskapen på den sociala försäkringens och försäkringsväsendets område och som på grund af sin verksamhet har förutsättning att kunna åstadkomma en praktisk anordning af försäkringen.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande anordnande genom riks-försäkringsanstalten af en för fiskare afsedd försäkring, som i händelse af dödsfall af annan orsak än som angifves i kungl. kungörelsen den 2 oktober 1908 angående en särskild för fiskare afsedd försäkring mot skada till följd af olycksfall, berättigar den försäkrades efterlevande till ersättning i enlighet med de grunder, som i nämnda kungörelse angifvas, samt därefter till Riksdagen inkomma med det förslag i ämnet, hvartill utredningen må gifva anledning.

Stockholm den 25 januari 1912.

Carl L. Olausson.
